Bart van Heuvelen

De Madonna, de heilige & de Papadrino

De Madonna,
de heilige en de Papadrino

Colofon

© Bart van Heuvelen, 2017
© Uitgeverij Nieuw Amstelveen

Omslag ontwerp en fotografie: ePublicist.nl

ISBN: 9789082670707

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en / of openbaar gemaakt worden doormiddel van druk, fotokopie, microfilm, internet, sociale media of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
Uitgeverij Nieuw Amstelveen, 2017

De Madonna, de heilige en de Papadrino

Uitgeverij Nieuw Amstelveen

Opgedragen aan Dionysos en Aphrodite
die mij op mijn Odyssee zo trouw vergezelden.

Proloog

Andalusië 1989

De herfst, het gematigde interbellum tussen de verstikkend hete Andalusische zomer van 1989 en de naderende koude winter, zette zijn jaarlijkse temporale *reconquista* van het soms adembenemend mooie Andalusië in toen mijn vrouw Pilar en ik, na een bezoek aan Pilars ouders, het nazinderend hete Sevilla verlieten. Voordat we het vliegtuig terug naar Holland zouden nemen, wilden we nog een paar dagen doorbrengen in een plaatsje dat de wat merkwaardige naam Santa Frivolia droeg. Niet dat die provocerende naam ons zo aantrok, maar Pilars broer Modesto had ons gevraagd een paar dagen bij hem en zijn vrouw Romina door te brengen. Eigenlijk woonden ze in Malaga, waar Modesto als oogarts in een kliniek werkte, maar twee dagen in de week gaf Modesto in dat plaatsje met die merkwaardige naam consult aan de door bijziendheid en staar zo gemaltraiteerde vergrijzende bevolking van dit Santa Frivolia. Hij gaf die consulten onveranderlijk aan het einde van de week, waarna ze daar gelijk het weekend doorbrachten. Om de heerlijke Atlantische zeelucht verklaarden ze, ondanks de tegenwerpingen van familie en vrienden dat ook Malaga zich kon beroepen op een plekje aan zee. En natuurlijk zouden Modesto en Romina Modesto en Romina niet zijn geweest als zij gewoon een appartement of een huis met een patio zou hebben gehuurd, nee, ze hadden hun intrek genomen in een tot luxe appartementen verbouwde vleugel van het door secularisatie bijna ontvolkte dominicaner klooster van Santa Frivolia.
Vanuit Sevilla waren we per trein naar Malaga gereisd, waar we de trein naar Santa Frivolia hadden genomen. Wij: Pilar, dochter van de bekende Sevilliaanse longarts Zacharias Rodriquez en ondanks haar soms wat gemankeerde Nederlands medisch analiste in een bekend Amsterdams ziekenhuis, en ik.

We liepen het zich in de zon koesterende stationsplein van Santa Frivolia op, waar Pilar zoekend rondkeek. “Waar kan ik hier telefoneren?”,

informeerde ze op een toon of uitgerekend ik reeds op de hoogte zou zijn van alle openbare gemakken waarvan dit stadje was voorzien.
“We kunnen hier binnen in die restauratie wat gaan drinken, dan kun jij gelijk even bellen”, stelde ik voor, terwijl ik haar de stationsrestauratie binnenloodste.
Ik keek, nadat ik een glas wijn had besteld, wat rond. Een mooie, maar verwaarloosde ruimte waar wat jongelui aan een gokkast zaten te rukken en anderen een beetje droog stonden te naaien tegen een opzichtige flipperkast. Die apparaten maakten de restauratie wat goedkoop, een fenomeen dat je in dit soort gelegenheden wel vaker zult zien. Een fraai bewerkte eikenhouten trap leidde naar boven, maar maakte zo’n haveloze indruk dat je hier zelfs niet van een marginaal onderhoud zou kunnen spreken. Ook de rest van de inrichting, hoe mooi deze oorspronkelijk ook moest zijn geweest, was verwaarloosd en het enige dat je vanaf een verveloze hoge bar tegemoet glansde, was een met oogverblindende roze roosjes gedecoreerde en koperen handvatten uitgeruste bierpomp die de indruk wekte uit Tirol te zijn geïmporteerd. Ik trachtte mij even voor te stellen hoe het er hier vroeger uitgezien moest hebben. Het hoge plafond met zware eikenhouten balken wekte de indruk dat het een oud gebouw moest wezen, misschien van voor de tijd dat hier een station was gebouwd. Waarschijnlijk was het dan een posthuis annex hotel geweest. Maar hoe ik ook trachtte mij er wat bij voor te stellen of er wat lang vervlogen beelden bij te vormen, kon ik mij door het metalige geluid van die speelautomaten niet goed concentreren, zodat ik mij dus maar concentreerde op de uitstekende wijn, de hierbij geserveerde olijven en het uitdagende decolleté van het donkere, heupwiegende serveerstertje dat mij er met een steek aan herinnerde dat Pilar daar in die nis stond te regelen dat wij de nacht door gingen brengen in dat waarschijnlijk door kaarsen verlichte Godshuis, misschien wel zingend en biddend.
Met een tevreden gezicht kwam Pilar terug uit die onheilspellende nis en deelde fluisterend mede ‘alsdat we verwacht werden en alles voor onze aankomst in orde was gebracht’.
Even vroeg ik mij met een gevoel van onbehagen af wat er dan wel voor onze komst in orde was gemaakt; waren er wat extra Bijbels neergelegd, was er wat extra wijwater ingeslagen om de ergste nood te lenigen of

waren er wat cellen ter boetedoening en flagellatie ingericht?
Maar eerlijk gezegd kon ik niet ontkennen dat ik toch eigenlijk best wel nieuwsgierig was. De nacht doorbrengen in een klooster was natuurlijk wel even iets anders dan midden op de dag een kerk of klooster bezoeken om wat foto's te nemen van al die stichtelijkheid. Na een hoogstwaarschijnlijk spijtige blik op de zo eetlustopwekkend geëtaleerde tieten van die brutale donkere serveerster te hebben geworpen en haar betaald en een fooi gegeven te hebben die haar ongetwijfeld reeds verdorven inborst deed zwellen in een Jezabel-achtige feminale triomf, verlieten wij dit desolate drankhol om ons zonder enige hoop op een behouden reis in een autowrak te worstelen dat er om onverklaarbare reden uitzag als een taxi. Maar de Heer geeft en de Heer neemt en waarschijnlijk omdat wij ons naar een aan hem gewijd heilig bouwsel lieten vervoeren bleek deze Heer in zijn goedertierenheid vandaag bereid het wrak, waarin wij ons leven zo onbekommerd in zijn handen legden, nog een dagje van een afgrijselijk ongeval af te houden, wat althans mijn vertrouwen in zijn almacht enigszins versterkte en wij ons ongedeerd aanmeldden bij de poort van een niet bijzonder groot doch niettemin imposant klooster, opgetrokken in een laat Romaanse stijl, wat laag en robuust, een gebouw dat soliditeit uitstraalde en vertrouwen wekte.
Een wat hoge, niet al te brede hal, met links en rechts twee geopende deuren zonder ramen, leidde naar een mooi aangelegde binnentuin. Het moest hier, als je de straf van het celibaat even uit je geest zette, prettig toeven zijn met een glas wijn op een bankje in de schaduw van zo'n laurierboom of zo'n eucalyptus, tenminste als de boom die daar stond een eucalyptus was, dat wist ik eigenlijk niet precies. Maar in ieder geval ademde die tuin de rust uit waarvan ik min of meer dacht dat ie typisch hoorde bij kloostertuinen. Ik heb me trouwens nooit aan de indruk kunnen onttrekken – en zie dit vooral niet als een credo – dat planten en bloemen in kloostertuinen, maar ook op begraafplaatsen, altijd mooier zijn dan in bijvoorbeeld stadsparken of plantsoentjes. Alsof die, niet tot een verbale vorm van oratie in staat zijnden hun schepper op deze aan hem gewijde grond trachten te verrukken met hun weelderige doch serene pracht. Maar vooralsnog maakte deze heerlijke plek wel een van elke menselijke aanwezigheid gezuiverde indruk. De stilte die hier

heerste, mocht dan rustgevend en zelfs wat tot meditatie uitnodigend zijn, maar het maakte eerlijk gezegd niet de indruk dat men hier achter de deur trappelend van ongeduld op ons had staan wachten.
Net waren we van plan eens flink van onze aanwezigheid blijk te geven – door een luide kreet of zo – toen wijzelf werden opgeschikt door een luide kreet: "Pilar, Roberto, daar zijn jullie, hartelijk welkom!" Modesto en Romina kwamen aangesneld, vergezeld door een sportief uitziende jongeman, gekleed in spijkerbroek en poloshirt. Na de gebruikelijke omhelzingen en luidruchtige kussen stelde Modesto de glimlachende jongeman aan ons voor als broeder Eugenio, de abt van het zo uitgedunde klooster.

De volgende avond, nadat we de omgeving van Santa Frivolia een beetje verkend hadden, genietend van het heerlijke klimaat aan de kust dat ons weer enigszins op krachten bracht, stelde Modesto voor die avond de vespers, die ondanks de marginale bezetting van het klooster gewoon gevierd werden, bij te wonen. De abt Eugenio, die nogal bevriend bleek te wezen met Modesto, had ons uitgenodigd deze belangrijkste mis van de dag, opgedragen aan de Heilige Maagd, bij te wonen om daarna gezamenlijk de maaltijd te gebruiken, zoals hij dat nogal formeel had voorgesteld. Met een bijna stuitend enthousiasme had Pilar met dit mij afschrikkende voorstel ingestemd, zonder er zich ook maar een moment rekenschap van te geven dat een in een waarschijnlijk nogal archaïsch Spaans opgedragen mis aan mij niet zo besteed was omdat ik er toch geen bal van zou verstaan. Maar net toen ik haar dit eventjes duidelijk uit wilde leggen keek ze me aan met die blik waarvan ze wist dat ik er absoluut geen weerstand aan kon bieden en fluisterde me met een beloftevolle stem toe dat ze het erg lief van me zou vinden als ik haar naar dit festijn zou willen vergezellen zonder er een gezicht bij te trekken of ik mijn eigen crematie bij ging wonen.
Het was avond geworden in het klooster en we begaven ons dus op weg naar de kapel om de vespers bij te wonen. Broeder Eugenio had zijn nogal informele kleding van de middag ervoor verwisseld voor dat soort uniforme priesterkleding dat zo te zien meer de instemming weg kon dragen van Pilar. Hier liep ik dan, de mij zo in het lot van de zondaar en

de daarmee samenhangende predestinatie van de verwijzing naar het brandend voorgeborchte geschikt hebbende, op weg naar uitgerekend die heilige mis die opgedragen wordt aan haar die zo uitgeblonken had in ingetogenheid en kuisheid, althans volgens de paus.
Ondanks hun bijna abjecte afwijzing van het genot dat een mooi, warm vrouwenlijf een man kan bezorgen (en uiteindelijk zijn monniken toch ook een soort mannen), stonden de celibatairen als één man op toen Pilar na de mis de eetzaal binnenschreed met een dedain of de zojuist gedelibereerde mis niet aan de Madonna doch aan haar opgedragen was. Maar tot mijn verrassing bleek dat de congregatie noch voor hare majesteit Doña Pilar noch voor Monseigneur Eugenio opstond. Begeleid door een jonge priester schreed, met een zekere waardigheid, een kleine, slanke, bijna breekbare en onmiskenbaar mismaakte oude pater binnen. Zijn gelaat was overdekt met littekens die duidelijk van brandwonden afkomstig waren omdat wenkbrauwen en wimpers totaal ontbraken, terwijl het mutsje dat hij droeg deed vermoeden dat ook zijn hoofdhaar ontbrak en zijn schedel waarschijnlijk ook met brandwonden overdekt was. Hij had donkere, maar door zijn leeftijd wat verfletste ogen, waarmee hij ons belangstellend opnam. Het was de binnenkomst van deze zo te zien zeer oude priester die de kleine congregatie had doen opspringen. Hij moest dus een nogal belangrijk iemand zijn, hoewel dat niet af te lezen was uit de eenvoudige pij die hij droeg. In ieder geval droeg de oude een ietwat andere pij dan de abt en de vicaris, die dus dominicanen waren. De abt was naar de oude toegelopen en gaf hem zwijgend een arm na hem vriendelijk, ja bijna eerbiedig, te hebben toegeknikt. Ook de vicaris knikte de oude vriendelijk toe, maar zei evenmin iets. Omdat ik mij niet voor kon stellen dat de abt en de vicaris, die ik eigenlijk als twee redelijk gezellige babbelaars had leren kennen, sprakeloos waren door de binnenkomst van de oude franciscaan of door zijn keurige zwarte pij, kwam ik tot de slotsom dat de oude doof was.
Gedienstig snelde een broeder naar voren om een stoel naar achteren te schuiven waarop de oude plaatsnam. Ik moest toegeven dat dit nogal beheerst ging en dat de oude niet gewoon even lekker achterover plofte, ondanks zijn toch duidelijk zeer gevorderde leeftijd. Er ging trouwens helemaal iets waardigs uit van de oude, hoewel hij geen gezag

uitstraalde, eerder iets wijs, niet de gewone wijsheid die ouderen zo vaak uitstralen, maar de wijsheid van een heremiet of een heilige. Nog steeds zei iemand iets, tenminste niet tegen die heilige, zou hij alleen doof zijn of doofstom? In ieder geval was hij niet blind want hij keek vriendelijk en wat verbaasd naar Pilar en glimlachte. De abt wenkte Pilar dichterbij; "Doña Pilar, mag ik u en uw man even aan Don Desiderio voorstellen?"
Een flits, niemand had het waarschijnlijk gezien omdat iedereen naar de abt en Pilar keek, maar heel even zag ik de uitdrukking in de ogen van die Don Desiderio veranderen, de vriendelijke, wat lege uitdrukking in de ogen van de oude heilige die zich nog slechts bezighoud met contemplatie en het rangschikken van de hem geopenbaarde Goddelijke waarheden, veranderde bijna onzichtbaar en snel in een blik van verbaasde herkenning en bevestiging. Ik verbeeldde het mij, ik wist het, zelfs de ogen van blinden en doven schitteren het ene moment meer dan het andere en dan vooral hier, met dat flikkerende kaarslicht. Maar dit was anders geweest, op het moment dat de abt Pilar voorstelde, was de uitdrukking in de ogen van die oude priester een fractie van een seconde veranderd. Eerlijk gezegd was ik zelfs een beetje verbaasd dat ik ongewild zo'n belang hechtte aan de door niemand anders opgemerkte reactie van die stokoude franciscaan, en dat ik hem, zonder enige notie mijnerzijds van het volgens mij niet notabele verschil in de vermomming van al die de schepper vertegenwoordigende orden, herkende als een franciscaan.
Maar je kon niet ontkennen dat de entree van de oude priester iets in de sfeer van deze kapel had veranderd, veranderd in iets waaraan ik mij trachtte te onttrekken. Er was een oude priester binnengekomen die waarschijnlijk in geen jaren een vrouw had gezien, maar desondanks, en in weerwil van zijn celibataire hoedanigheid, werd getroffen door de niet te ontkennen, soms lieflijke schoonheid van Pilar, die ondanks het soms wat bazige trekje in haar gezicht vaak iets sacraals uitstraalde. Ik werd er zelf soms door getroffen, door dat Madonna-achtige dat ze soms liet zien, en het was dus niet verwonderlijk dat die oude priester er ook door getroffen werd. Waarschijnlijk hadden die andere priesters dat soms Madonna-achtige van Pilar ook wel opgemerkt, maar het is niet onlogisch dat iemand die weet dat het einde van zijn leven in zicht is, wat verbaasd kijkt als hij de Madonna reeds mag begroeten.

Pilar ondertussen, deed haar uiterste best die Madonna-achtige invloed te etaleren om de oude franciscaan om haar vinger te winden door voor hem te knielen, zodat hij kon blijven zitten, en hem met een volgens mij niet gevoelde nederigheid de hand te kussen.
De oude franciscaan boog zich even voorover en raakte haar gezicht vluchtig aan, als wilde hij zich ervan overtuigen dat het mooie gezicht, zo dicht onder zijn bereik, het gezicht van een warme, levende vrouw was, en niet de imaginaire weerspiegeling van een reeds lang overgegane. Ze stond op en knikte de franciscaan nogmaals vriendelijk, bijna eerbiedig toe.
Ik twijfelde even of ik ook van enige eerbied of devotie blijk zou gaan geven, daar was volgens mij geen enkele reden toe. Respect was vanzelfsprekend, dat dwongen zijn waardigheid en zijn zo te zien hoge leeftijd af, hoewel hij door die brandwonden en zijn broze gestalte wellicht ouder leek dan hij in werkelijkheid was. Maar uiteindelijk zat daar geen Nobelprijswinnaar of een beroemde filosoof, althans daar ging ik op dit moment van uit. Opgegroeid in een atheïstisch gezin, ondanks een oma die bijna iedere religie beleed die je zou kunnen opnoemen en uit die zo merkwaardige mix van katholicisme, judaïsme, protestantisme, boeddhisme en de zweverige theorieën van zowel de theosofische als de antroposofische bewegingen een visie op de reden van het menselijk bestaan had gedistilleerd die zelfs God, zo hij eens de moeite zou hebben genomen zich te verdiepen in oma's mystieke nirwana, met verbijstering zou hebben vervuld. Opgegroeid dus in een atheïstisch gezin had ik weinig op met de onderworpen, ja soms weerzinwekkende devotie van het soort mensen dat priesters en dergelijke figuren ziet als door God persoonlijk in dienst genomen en opgeleide vertegenwoordigers, uitgerust met een wijsheid en een inzicht die diezelfde God hen zelfs zou benijden. Nog steeds voel ik een soort weerzin opkomen als ik een acteur als Richard Gere de Dalai Lama 'zijne allerhoogste heiligheid' hoor noemen.
Maar laat ik niet afdwalen. Ik besloot dus die Don Desiderio te begroeten zoals je een zojuist aan je voorgestelde vreemde, wat hij uiteindelijk voor mij was, zou begroeten. Ik gaf hem dus gewoon, hoewel uiterst voorzichtig, een hand, die hij glimlachend vanuit zijn zetel aanvaardde.

Tot mijn aangename verrassing en in de geruststellende onwetendheid dat de kloosterlingen hier bijna iedere avond op bloedworst onthaald werden, kregen we na een acceptabele soep bloedworst, *pan con manteca* (heerlijk, knapperig brood met reuzel), erwten en in de schil geserveerde aardappelen. De bloedkleurige wijn wist de sfeer ook aardig op te zwepen en werd geschonken uit die galsteenkleurige kruikjes of karafjes die je tijdens een avondje in zo'n met zweterige visnetten behangen bodega ook altijd zo naar huis deden verlangen. De heilige Desiderio at een heel klein beetje soep, dronk met een van iedere hoop op een zonniger toekomst genezen gezicht een beetje wijn uit zo'n troosteloos glaasje, wuifde als een niet tot sterven bereid zijnde Seneca met een beslist gebaar de bloedworst en de erwten van zich, liet zich verontschuldigen en wegbrengen en ging dood. Hoewel niemand de volgende dag precies kon zeggen of ie zich nou onmiddellijk na aankomst in zijn cel bij zijn schepper had vervoegd of dat ie had gewacht tot het ochtendgloren om eerst een brief te schrijven, tot welke conclusie je wel moest komen omdat de broeder die belast was met het sinds die dag dus overbodig geworden ritueel van het wekken van de oude, bij zijn entree in die zo van de gelofte van armoede en deemoed getuigende cel, behalve een ontslapen priester ook een keurig in een dichtgeplakte envelop verborgen brief aan een of andere Maria aantrof. Een Maria waarvoor die oude nog de moeite had genomen zo vlak voor zijn dood een brief te schrijven. Een dood die hij ongetwijfeld moest hebben voorvoeld. Geen achternaam, alleen Maria. Was de brief bedoeld voor Pilar? Waarschijnlijk wel, maar waarom was hij dan niet geschreven aan Pilar? Omdat Pilar eigenlijk Pilar werd genoemd maar gewoon Maria heette, of eigenlijk Maria Christina, maar hoe wist die oude dat?

Het was de abt duidelijk dat de antwoorden op deze vragen slechts zouden kunnen worden beantwoord als iemand de brief zou hebben gelezen. Natuurlijk was de abt van mening dat hij er recht op had de brief als eerste te lezen en daarna desnoods gewoon te verscheuren, maar er waren natuurlijk al te veel broeders door het afleggen en opbaren van Sint Desiderio op de hoogte van die brief en ten tweede had hij niet de indruk dat er iets meer dan de wat verwarde ontboezemingen

van een reeds door de dood vergezelde in stonden, zodat hij ons na het middagmaal uitnodigde in de bibliotheek om wat van gedachten te wisselen en haar de brief te overhandigen.
Op het afgesproken uur begaven we ons naar de bibliotheek, klopten aan en traden, na het openen van de deur door de abt, binnen in de tot mijn aangename verrassing mooie ruime bibliotheek. De bewondering voor deze schitterende bewaarplaats van wijsheid en eruditie, zo in tegenstelling tot de andere ruimten van dit klooster, moet van mijn gezicht af te lezen zijn geweest, en zeker door de jonge abt die mijn bewonderend rondkijken glimlachend gadesloeg en ons uitnodigde te gaan zitten omdat hij iets wilde bespreken, waarna hij ons kort en bondig meedeelde dat Don Desiderio die nacht was overleden en een brief had achtergelaten voor ene Maria, waarvan hij eigenlijk aannam dat dat Pilar zou moeten zijn. Maar gelijk maakte de abt ons deelgenoot van het gegeven dat het enige dat ze in feite wisten van de, volgens hen, heilige Desiderio, zijn naam en zijn bijna fabelachtige ontwikkeling, kennis en wijsheid was. Zelfs niemand wist precies hoe en waarom hij uitgerekend hier terecht was gekomen, omdat hij hier volgens sommige van de hier al sinds het begin der schepping aanwezige broeders op een stormachtige nacht was aangekomen met de verklaring dat hij hier de komst van de wederopgestane Heilige Maagd verwachtte, die de mensheid met zijn hulp op een der grootste misstappen tegen de menselijkheid van zowel de clerus als de wereldse heersers zou wijzen. Diezelfde Heilige Maagd had volgens zijn informatie hier al eens residentie gehouden en bereidde haar wederkomst volgens de door hem ontvangen informatie voor. Natuurlijk hadden ze Don Desiderio in weerwil van zijn wijsheid in dezen niet echt serieus genomen, maar nu had diezelfde heilige dan toch een brief achtergelaten voor iemand in wie hij, hoe onterecht ook, meende de wedergeboorte van de volgens hem hier al eerder domicilie betrokken hebbende Heilige Maagd te herkennen.
De abt was ondertussen doorgegaan met nog enige notabele hoedanigheden van de heilige Desiderio op te noemen; hij had bijna in zijn eentje de hele bibliotheek, waar het vroeger een beetje wanordelijk was omdat iedereen maar even een boek inkeek en het dan gewoon ergens terugzette, geherinventariseerd en een index opgesteld waarin elk boek

werd beschreven, van een nummer voorzien en een vaste plaats kreeg. Maar gelukkig was de abt aan het einde gekomen van de opsomming van de bijzondere talenten waarmee de goede God die nogal aangebrande franciscaan had opgezadeld, of hij stopte ermee omdat ie liever nog wat achter de hand hield en overhandigde Pilar de dus eigenlijk niet aan haar geschreven brief die ze, nu met een milde blik in haar ogen, aanpakte, kalm openscheurde en voorlas:

Lieve Maria.
Ik heb er nooit aan getwijfeld dat die krachten die ons eens samen brachten om de Demiurg van zijn afschuwelijke plan af te houden onze wegen opnieuw zouden doen kruisen. We zullen onder ogen moeten zien dat wij nooit in staat zullen zijn in de loop der geschiedenis in te grijpen of er enige invloed op uit te kunnen oefenen omdat de schepper de mens de wereld heeft gelaten en wij slechts mogen trachten de mens te raden. De mens zelf zal de weg naar de verlichting moeten zoeken. Wij zijn slechts uitverkoren de mens op zijn zoektocht af en toe wat bij te lichten en zelfs dat is ons niet altijd gegeven. De antichrist heeft de mensheid een enorme slag toegebracht, maar ons nog niet op de knieën gebracht. Ons past geen wraak doch ons wacht wel de taak de mens te wijzen naar de ware schuldigen of liever gezegd naar hen die de antichrist in al hun afvalligheid dienden. De Joden zijn verraden vanuit onverdachte zijde en het meest ontluisterende was het gemak waarmee de antichrist de gedoopte Joden op wist te sporen. Ergens moeten we iets over het hoofd hebben gezien!
Lees veel, Maria, en neem nogmaals de verzamelde uitspraken van de heilige Augustinus ter hand, 'zoals je ooit deed in Sevilla', in de wetenschap dat zich achter deze uitspraken een waarheid of sleutel verschuilt die jij nu zult moeten openbaren. De vergankelijkheid van het stoffelijke maakt het mij onmogelijk mij nog langer van deze presentie te bedienen. Ik ben hier, zo tegen onze gewoonte, al te lang geweest, hoewel ik geen moment twijfelde aan je komst.
Anselmo

"Merkwaardig, toen ik gisteravond naast hem ging zitten fluisterde hij me ook al toe dat ik achter de uitspraken van Augustinus moest kijken."
"Het wordt misschien nog merkwaardiger, want Don Desiderio keek bijna dagelijks even naar de geschriften van de heilige Augustinus. Ze

staan daar, precies achter de lessenaar waar Don Desiderio altijd zat te schrijven en de administratie van deze bibliotheek bij zat te houden, je zou bijna denken dat hij die uitspraken bewaakte."
Dit gezegd hebbende liep hij naar de onderste rij van een stellage die een indrukwekkende verzameling boeken bevatte en haalde er twee ontmoedigend dikke boeken uit. Nou, als je die helemaal door zou moeten spitten om een wat eigenaardige brief van een of andere Anselmo te verklaren had je volgens mij wel jaren nodig.
Op het moment dat broeder Eugenio de lijvige boeken terug wilde zetten sprong Pilar op. "Ik heb het, kijk eens achter die boeken."
"Is het hier nog niet stoffig genoeg?", glimlachte Eugenio, maar deed toch wat Pilar gevraagd had. Met een bijna stuitend exploderende blik van triomf keek Pilar toe hoe broeder Eugenio heel voorzichtig een stapeltje boeken, of liever gezegd; een stapeltje boekjes en een dik boek tevoorschijn haalde. De dunne boekjes waren duidelijk met de hand geschreven dagboekjes van het kaliber poëziealbums en het dikkere boek had bijna de omvang van een door James Joyce geschreven roman.
"Wie zou die manuscripten geschreven hebben?", vroeg Pilar zich hardop af, terwijl wij ons verdrongen om de door haar op het schrijfbureau gelegde en reeds geopende manuscripten.
Inspecterend keek Pilar naar de door Eugenio weer keurig teruggezette wijsheden van de heilige Augustinus, die voortaan geen rol meer in ons leven en dit verhaal zouden spelen, waarna ze in die geschriften begon te bladeren. "Die dagboeken zijn duidelijk geschreven door een vrouw", vertelde ze, "en het zijn volgens mij meer ontboezemingen dan dagboeken met verslagen van wat ze zo iedere dag meemaakte; het is trouwens een beetje vreemd taalgebruik, een beetje ouderwets, bijna zoals mijn oma van vaderskant praatte, eigenlijk best wel mooi."
Pilar glimlachte een beetje om mijn waarschijnlijk vertwijfelde gezicht toen ik trachtte even in het manuscript van, naar we vermoeden, Anselmo te lezen. "Dat manuscript is in een al even archaïsch Spaans geschreven als die dagboeken, daar heb ik zelfs een beetje moeite mee. Niet alleen is het misschien wel vijftig jaar of langer geleden geschreven, maar bovendien is het hoogstwaarschijnlijk door een priester geschreven, te zien aan die soms wat hoogdravende, ingewikkelde zinnen. Ik denk dat

ik minstens een week nodig heb om het te lezen. Misschien moet ik het zelfs wel twee keer lezen."
Gelukkig had broeder Eugenio zich even verwijderd om voor ons een glas wijn in te schenken, zodat hij als het ware door de god Dionysos werd beschermd tegen Pilars kritiek op de pastorale retoriek.
"Heb je de indruk dat er belangrijke dingen in staan?"
"Ja, ik weet het bijna zeker. Het klinkt belachelijk, maar ik heb de indruk dat die franciscaan op ons zat te wachten, dat ie al jaren dood was, maar gewoon niet over kon gaan omdat ie op iemand moest wachten. Of vind je de gedachte dat Don Desiderio mij hier verwachtte belachelijk?"
"Normaal zou je zeggen van wel, maar ik heb die vreemde blik van herkenning in zijn ogen gezien toen hij jou zag. Het was een flits, maar ik zag het duidelijk, hij verwachtte een vrouw aan wiens beschrijving jij voldoet."
"De schrijfster van het dagboek?"
"Dat neem ik aan, als het tenminste door een vrouw geschreven is."
"Het is een vrouwelijk handschrift en bovendien is het schrijven van dagboeken toch wel een vrouwelijke aangelegenheid, nog een reden waarom ik het zelf moet lezen. Geen vrouw zou het een prettig idee vinden als een man haar dagboek zou lezen. Maar welke vrouw zou haar dagboek aan een priester geven en waarom?"
"Probeer eens aan de mogelijkheid te denken dat ze haar dagboek niet aan die Anselmo heeft gegeven maar dat er iets is gebeurd, een ongeluk of misschien wel een aanslag. Dat zou meteen die verminkingen van Don Desiderio verklaren."
"Zodra we terug zijn in Holland ga ik allebei die manuscripten lezen, ik heb toch nog een paar weekjes vakantie. Heeft u er bezwaar tegen dat ik de geschriften mee naar huis neem, Padre?"
Ik kon het mij verbeelden, maar even meende ik een glimp van opluchting op het nog zo jonge gezicht van de abt te zien verschijnen toen hij instemmend knikte.

De ochtend dat Don Desiderio's zo gehavende overblijfsel werd toevertrouwd aan de tot nieuwe levensvormen herscheppende werking van de aarde waarover wij ons zo pathetisch voort reppen naar die

ondergrondse ontleedplaats, was een prachtige nazomerse morgen, wat ons deed vermoeden dat de dood van deze franciscaan de schepper van het universum volkomen was ontgaan of dat diezelfde schepper, een lichte afkeer voor mismaakte franciscanen gevoelend, had besloten zich deze dag aan gans andere zaken te wijden, omdat het onweerde noch bliksemde, de hemel zich niet verduisterde en er geen wolk neerdaalde om de heilige ten hemel te varen. We namen dus – in 's Heren manifestaties ietwat teleurgesteld – afscheid van de bewoners van het klooster, waarna wij ons richting het spoorwegstation van Santa Frivolia spoedden; ik met het lichte gevoel van spijt dat ons de tijd ontbrak die geile rondborstige donkere serveerster in de restauratie nog even rustig te kunnen bezichtigen en Pilar met het vaste voornemen ons zo snel mogelijk langs die restauratie richting station te loodsen.

We waren een week thuis en terwijl ik het druk had met een opdracht nam Pilar de gelegenheid ten baat de manuscripten te bestuderen. Ik had haar natuurlijk al een paar keer gevraagd wat die Maria en Anselmo hadden geschreven, maar steeds had Pilar me gevraagd even geduld te hebben, omdat ze zichzelf eerst een complete indruk wilde vormen en van daaruit een soort synopsis wilde schrijven van waaruit ze mij haar indruk zou geven. Het was aan het einde van die week, op zaterdagavond, we hadden na het eten nog een flesje wijn opengetrokken, toen ze me vertelde dat ze al aardig op de hoogte was en dat ze alles had gelezen, ondanks het moeilijke Spaans.
En ze begon te vertellen, die avond en de volgende dag en die avond nadat we in een restaurant hadden gegeten en ze me thuis ad hoc stukken ging zitten vertalen uit Maria's dagboeken en het boek van Anselmo. En langzamerhand werd ik ondanks Pilar's kromme vertalingen het verhaal ingetrokken; een bijna ongelooflijk verhaal van de jonge joodse Maria die met een dierbare vriend; de jezuïet Ignatio, haar oom en twee oude priesters in het bisschoppelijk paleis van Sevilla op een duister complot stuit dat miljoenen Joden het leven zou kosten. Ze ontdekt hoe verbluffend makkelijk de nazi's met hulp van de katholieke kerk de tot katholieken gedoopte Joden wisten op te sporen en door wie Adolf Hitler in feite aan de macht is gebracht.

Een verhaal over een ontdekking die hen het leven zou kosten. Maar vooral een verhaal over liefde.

Een

Santa Frivolia 1927

Dat ik de door het lot uitverkorene ben u te mogen verhalen van deze geschiedenis, de geschiedenis van haar die zich vol passie, in de armen van drie mannen wierp, schoon haar naam toch stond voor kuisheid en ingetogenheid, vervult mij met een gevoel van schuchtere verwondering. De geschiedenis van Maria, dochter van Don Norberto die met zijn broer Octavio in Costa Rica een import- en exportfirma dreef. Leden van een oude joodse familie die ondanks dat zij de joodse traditie trouw waren gebleven ook de jood Jezus beleden. Niet dat ze veel ophadden met die zelfbenoemde Messias, maar gewoon omdat de roomse kerk in vooral Latijns Amerika waar het betrof (en betreft) het ontkennen van deze Messias een bijna islamitisch hysterisch corrigeergedrag aan de dag legde en een nogal overspannen neiging de ongelovigen hier op aarde vast voor te bereiden op de geneugten die hen in het speciaal voor de ongelovigen in Gods achtertuintje ontstoken vagevuurtje zullen wachten.
Maar ondanks de dreiging van het vagevuur en de straf van hun rijkdom – die, naar men zegt, niet gelukkig maakt – was Maria opgegroeid tot een intelligent, gelukkig meisje dat zonder problemen en zonder zich bijzonder in te moeten spannen de basis- en de middelbare school had doorlopen, waarna ze met hetzelfde lichtvoetige gemak een studie filosofie aan een bekende universiteit afrondde. Een zondagskind, net wat u zegt. Doch Godzijdank is oneindig geluk voor niemand weggelegd, noch hier op aarde noch in het hiernamaals, en om toch eer te bewijzen aan de volkswijsheid dat geld niet altijd gelukkig maakt kregen haar ouders een dodelijk auto-ongeluk, dat zij, waren zij arm geweest, waarschijnlijk niet hadden gekregen omdat arme mensen in die tijd geen auto hadden.
Hoog tijd dus dat Maria de wereld en de wereld Maria leerde kennen oordeelde Octavio, zodat hij de firma verkocht en Maria's erfdeel uitbetaalde, waarna ze als twee zeer welgestelde lieden passage boekten op een luxe passagiersschip naar Europa waar ze tal van steden bezochten.

Parijs, Bazel, Rome en Madrid en overal waar ze kwamen raakte Maria opgetogen over de totaal andere cultuur en architectuur van Europa, zo in tegenstelling met die vaak protserig koloniale stijl waarmee de Latijns-Amerikaanse Capitolen hun gemis aan historie trachtten te vergulden. Maar na een bezoek aan Sevilla, Granada en Malaga – toen nog een kleine gezellige havenplaats – stelde Octavio, eigenlijk een protest van Maria verwachtend, voor zich ergens aan de kust van dit deel van Spanje te vestigen.

Tot zijn verwondering echter stemde Maria in met dit toch wat bizarre voorstel. Hij vond een mooi, maar wat vervallen huis aan de rand van Santa Frivolia met een schitterend uitzicht op de zee en de glooiende heuvels van Andalusië. Gefascineerd door de schitterende ligging besloot Octavio het oude huis op te laten knappen. Hij vond de jonge talentvolle architect Stephano bereid deze taak op zich te nemen en al bij de eerste kennismaking ontspon zich een levendig gesprek tussen Maria en Stephano. Maria bewonderde de typisch Moors-Andalusische bouwstijl, terwijl Stephano zich meer aangetrokken voelde tot de lichtere Italiaanse stijl die toentertijd in Spanje opgang deed. Doch toen al bleek het overwicht van Maria op Stephano. Hij, al een bekend ontwerper, hechtte plotseling grote waarde aan haar bepaald niet kundige denkbeelden.

Gedurende de verbouwing hadden ze hun intrek genomen in een pension en het begon Octavio steeds meer op te vallen dat Stephano voor ieder wissewasje persoonlijk even langskwam en zijn vragen en opmerkingen bijna uitsluitend tot Maria richtte, terwijl Maria van haar kant iedere gelegenheid aangreep zich op de werkplek te vertonen en zich met alles te bemoeien, zodat oom Octavio dus maar eens besloot Maria te onderhouden over haar invloed op de jonge architect.

“Ik vind hem lief”, lachte ze een beetje zwijmelend, “hij is knap en goedgemanierd, heeft veel gevoel voor humor en is bijzonder prettig gezelschap, ik ben eigenlijk dol op hem”, voegde ze er uitdagend aan toe.

“Klinkt ontmoedigend, laten we niet hier blijven, ik kan niet tegen krolse vrouwen.”

“Waar gaan we heen?”

“Naar het station. Schijnt over een bijzonder goede keuken te beschikken, waar men zelfs Zuid-Amerikaanse gerechten serveert.”

In de restauratie, waar de gezellige drukte heerste die altijd zo aangenaam op Maria overkwam - typisch die ambiance die je van een bodega zou verwachten - wisten ze, tot tevredenheid van Maria, een plaatsje bij het raam te bemachtigen, iets dat haar om een of andere reden bijna altijd lukte. Een serveerster kwam de bestelling opnemen, waarna Octavio voor Maria een lichtzoete witte en voor zichzelf een mooie rode wijn bestelde en naar de Zuid-Amerikaanse gerechten vroeg.
"Bent u Zuid-Amerikaans?", vroeg de serveerster, die hun vreemde tongval meende te herkennen.
Toen ze dit beaamden, vroeg ze hen te wachten, dan zou ze de bazin aan hen voorstellen, die evenals haar man ook Zuid-Amerikaans was en het volgens haar leuk zou vinden een paar landgenoten te ontmoeten, zich in haar enthousiasme niet realiserend dat Zuid-Amerika een groter werelddeel dan Europa was, en je een Deen of Zweed moeilijk een landgenoot van een Italiaan of een Hongaar kon noemen.
Even later kwam zij terug, vergezeld door een vrouw met donkere, lachende ogen en ietwat kokette manieren die hen vertelde dat ze Claudia heette en uit Santiago de Cali in Colombia kwam, een plaats in het Andesgebergte van Colombia. Na in diverse steden te hebben gewerkt als nachtclubzangeres was ze al zingend terechtgekomen in Havana, waar ze de kokende mulat Bernardo had ontmoet die haar had voorgesteld met hem naar Spanje te gaan, een voorstel waarmee Claudia, geïmponeerd door zijn roerkunst en het gewicht van zijn mannelijkheid, onmiddellijk had ingestemd, hoewel Octavio min of meer vermoedde dat zij, om het hoofd boven water te houden, van tijd tot tijd als hoertje had gewerkt, een Maria Magdalena-achtig verleden dat door zijn bijna Messiaans-joodse afkeer tegen het oprapen en werpen van eerste stenen, niet bij machte was zijn oordeel over haar negatief te beïnvloeden.
Ondanks haar teleurstellende mededeling dat zij reeds bezet en waarschijnlijkheid ook regelmatig bezeten werd door een of andere kokende mulat keek Octavio naar het opschrijfbord met het dagmenu. "Artisjokken in olijfolie met ham en knoflook", las hij hardop. "Wat moet er terechtkomen van een volk dat bloemen eet met varkensvlees?"
"Ik wil de artisjokken proberen", zei Maria. "Mij lijkt de combinatie bloemknop, zwijnenvlees, olijfolie en knoflook bijzonder gewaagd. Met

een groot glas witte wijn natuurlijk."
"En u, señor?", vroeg Claudia. "We hebben ook *fabada*, een bonenschotel, met varkensvlees en bloedworst."
"O, dat lijkt me lekker", antwoordde Octavio, met een glimlach die Maria sterkte in de indruk dat haar oom zelfs schoenzolen zou eten als Claudia ze serveerde.
Claudia verdween naar de keuken om hun bestelling door te geven terwijl Maria rondkeek, een prachtige oude restauratie, waarschijnlijk een oud posthuis of zo, met een schitterende eiken trap die naar de vertrekken boven leidde, waarschijnlijk het woongedeelte. Ook de hoge, ouderwetse bar was van een mooie houtsoort en straalde een onverwoestbare degelijkheid uit.
Een tafeltje verderop zaten twee priesters te praten.
"Die wonen in het klooster", fluisterde de teruggekomen Claudia, Maria's nieuwsgierige blik opmerkend. "Die linkse met die grijze toog is Don Alfonso, onze kapelaan, die andere met de zwarte toog is Don Ignatio, een jezuïet."
Een beetje onderzoekend, hoewel ze probeerde dat niet te laten merken, bekeek Maria het gezicht van de jezuïet; een magere, ascetische jonge man met scherpe trekken, donkere gloeiende ogen en een vreemde wat ontstoken vlek bij zijn linkeroor; merkwaardigerwijs geboren – hoewel ze dat toen nog niet wist – uit een huwelijk tussen een Madrileense hoedenmaakster, Maria genaamd en een timmerman uit Toledo die Jozef heette. Het was door de combinatie van de namen van zijn ouders (hoewel in Spanje bepaald geen opzienbarende combinatie) dat bij Ignatio al op jonge leeftijd een religieus vuur ontbrandde. In alles herkende hij de hand van Lucifer en toen hij op een dag in een flits zijn toekomst zag, besloot het getergde paar met de beroemde voornamen hun zoon naar het vlakbij gelegen franciscaner klooster 'Pad der lichtende genade' te Cordoba te sturen. Maar ook daar wist men niet goed raad met de hoogbegaafde fanaticus. De abt, na de knaap te hebben ingewijd in typisch kloosterlijke genoegens als flagellatie, sodomie en enculatie, bekende bedrukt aan z'n vicaris dat hij 's nachts zwetend wakker werd en voelde dat hij bespied werd door donkere, duivels glanzende ogen. En na een tijdje begon het iedere kloosterling op te vallen dat de anders zo vredige sfeer in het

klooster veranderde. Sommigen meenden een zwavellucht te ruiken, anderen verwonderden zich dat de aardbeien naar tomaten smaakten. En toen ook de laatste aanwezige kraaien plotseling verdwenen en zich op de bomen in het naburige dorp nestelden was voor de abt de maat vol en nam hij, in alle deemoed, contact op met de bisschop van Sevilla teneinde hem van de bovenaardse aanwezigheid in het klooster op de hoogte te brengen. Deze ontbood de abt onmiddellijk naar zijn paleis en de abt vertelde hem van de vreemde glanzende ogen en de indruk die de knaap op zijn omgeving uitoefende. Ook spiegelde hij zijn fanatieke geloofsovertuiging en vreemde voorkeur voor duivelsuitdrijving en flagellatie, soms gecombineerd, voor.

De bisschop, zelf jezuïet, zag in dit 'Curriculum' een vonk van Gods genade en besloot dat de jonge novice het best onder zijn hoede gesteld kon worden teneinde te worden opgeleid tot jezuïet en inquisiteur, hoewel dat eigenlijk een meer dominicaans beroep was. De bisschop, die hoopte spoedig tot kardinaal beroepen te worden, stond als echte jezuïet bekend om zijn onverzoenlijke houding tegenover protestanten, joden en socialisten en liet derhalve geen gelegenheid onbenut tegen dezulken van leer te trekken. Ignatio werd dagelijks onderwezen door jezuïeten en al spoedig bleek de jonge novice over een buitengewoon scherpe geest te beschikken. Aan het einde van zijn opleiding beval de bisschop de novice een pelgrimsreis naar Rome aan, hem voorziend van geloofs- en aanbevelingsbrieven als introductie in het Vaticaan. Eenmaal in Rome aangekomen werd hij snel bij de vicaris-generaal ontboden. Deze stelde de Vaticaanse bibliotheek voor hem open teneinde zich door middel van de wereldse en kerkelijke literatuur een beeld te kunnen vormen van de lagen en listen van Lucifer; zijn trucs, geheime verblijfsplaatsen en dergelijke. De vicaris betoogde dat de duivel, "God vervloeke zijn naam", vooral in wereldse literatuur doorgedrongen was en dat zijn aanwezigheid derhalve opgespoord diende te worden door een reine, onbevlekte ziel, waarvoor hij de jonge jezuïet dus hield.

Na twee jaar onafgebroken studie, waarbij Ignatio de bibliotheek slechts verliet teneinde wat te slapen en zich van zijn menselijke afvalstoffen te ontdoen, trad de inmiddels tot ex-adolescent uitgegroeide en door een dieet van brood, geitenkaas en olijven sterk vermagerde zoeker naar

buiten en sprak met gloeiende ogen en verbeten mond de historische woorden: "*Ik weet waar de duivel te vinden*."
Snel werd de exorcist voor de paus geleid teneinde de herderlijke zegen voor zijn zoektocht te ontvangen. Onmiddellijk raakte Ignatio in de ban van de sterke persoonlijkheid van de heilige vader, een schitterende, bijna lucerende man met merkwaardig groene ogen.
"Zo, mijn zoon," sprak de bisschop van Rome, zijn hypnotiserende ogen op de geknielde knaap richtend, "jij weet dus waar Lucifer te vinden." Even leek hij een beetje spottend te glimlachen. "Ga dan op weg en vind Hem die je pad reeds kruiste. En ik zal je een spreuk meegeven voor onderweg: *Gedenk, hoe meer ge van mij afdwaalt, hoe verder het doel uwer tocht*."
Na deze merkwaardige woorden gebaarde de opvolger van Petrus met zijn met de vissersring getooide hand dat hij kon vertrekken.
"Waarheen zal ik gaan, Vader?", vroeg Ignatio devoot.
"Die kennis is niet aan mij, ga naar waar de Heer je niet zal volgen."
Ignatio, zich pijnlijk bewust van de flater die hij sloeg, stond op om de herderlijke kus te ontvangen. De kus voelde merkwaardig brandend aan en even meende hij vagelijk een zwavellucht waar te nemen, doch weet dat aan het overdadig knoflookgebruik der Romeinen.
Zich niet bewust van het feit zojuist door de duivel te zijn gekust, begaf hij zich welgemoed op weg, doorkruiste half Italië, vestigde zich tijdelijk in Toscane en Venetië, waar hij met afgrijzen de decadente levenshouding der Venetiaanse aristocratie bezag, en meende daar de duivel te kunnen vinden, maar sinds zijn vertrek uit Rome kon hij het merkwaardige gevoel niet kwijtraken zich steeds verder van zijn doel te verwijderen. Verbitterd ging hij op weg naar Spanje, na geruchten te hebben gehoord over een sterk groeiende communistische beweging aldaar. Hier moest de duivel geïnfiltreerd zijn, dus spoedde de jezuïet zich richting Sevilla. Toen hij uiteindelijk Sevilla bereikte, werd hij onmiddellijk bij de bisschop ontboden die in de sterk vermagerde monnik met de fanatiek gloeiende ogen nauwelijks de mooie aantrekkelijke novice herkende waar hij zo van had gehouden.
Na een overvloedige maaltijd opperde de machtigste man van Sevilla het plan hem enige maanden rust te gunnen. Het kleine klooster der dominicanen in de omgeving van Santa Frivolia zou zeer geschikt zijn,

dicht bij zee en omgeven door wijnvelden. Zo kwam Ignatio in Santa Frivolia terecht, waar de zwavellucht van zijn wondje na enige maanden inderdaad een beetje verdween, hoewel het een typisch wondje bleef.

Even keek de jezuïet Maria doordringend aan en kreeg ze de indruk dat een glans van herkenning in z'n ogen oplichtte. Wat verward keek ze de andere kant op, zich met moeite losrukkend van de eigenaardige invloed die van de jezuïet uitging, bijna voorvoelend dat de vreemde priester een rol in de gistende lava van haar gevoelens en emoties zou gaan spelen.
Aan de andere tafel was ook de jezuïet ten prooi aan hevige verwarring. De man die z'n leven lang naar de duivel had gezocht zag in een flits waarin de wereld stilstond de vrouw die werd omgeven door een aureool van liefde die hij als bijna onaards, ja sacraal, ervoer. Hij wierp, zonder zich daar ook maar enig moment van bewust te zijn, een blik in de toekomst en wist op datzelfde moment dat deze lieftallige vrouw op zijn weg geplaatst was om door de erupties van haar geest godsdienst en liefde een andere plaats in de wereld te geven en dat hij daarin een katalyserend aandeel zou hebben, hoewel hij als het ware voorvoelde dat haar presentie een verwoestende invloed op zijn pastorale carrière zou uitoefenen. Maar niets in de wereld was op dat moment onbelangrijker dan die wetenschap, want in dat flitsende moment dat het heelal zo klein werd als een stuiter, in dat moment tussen twee bewustzijnen in het gistende wijnvat van zijn religieuze vervoering herkende hij haar en fluisterde haar naam, de naam die zo vaak genoemd wordt, zo vaak misbruikt en geprostitueerd dat zijn klank haast banaal klinkt in de Latijnse vertaling van het joodse Miriam.
Verrast keek Maria op toen de monnik haar naam fluisterde. Hoe kende hij haar naam en vanwaar die vreemde blik van herkenning? De monnik stond op, knielde voor Maria, pakte haar hand en kuste die, onderwijl het "heilige Maria vol van genade" uitsprekend. Maria maakte haar hand los, kuste de vingertoppen en bracht deze naar het stigma op Ignatio's wang. Het had iets van een liefkozing, maar de priester voelde dat de fanatieke zoektochten langs de door de toortsen van zijn fundamentalisme zo onheilspellend verlichte spelonken van onverzoenlijkheid tot een eind waren gekomen in dat ene moment van die liefkozing die eigenlijk niet

als liefkozing was bedoeld doch slechts een intuïtief gebaar van Maria die werd bewogen door een merkwaardig gevoel van sympathie en verbondenheid met de merkwaardige priester. Of misschien was het ook slechts een poging geweest de nog steeds om de jezuïet hangende lichte zwavellucht weg te wuiven.
Het was Octavio die de ontmoeting weer een profaner aanzicht gaf door de beide priesters uit te nodigen de lunch met hen te gebruiken. De beide priesters aanvaardden de uitnodiging dankbaar en er ontspon zich een merkwaardig gesprek.
De oudere priester, die zich voorstelde als Padre Alfonso, maakte op Octavio, wat je zou kunnen noemen, een vriendelijke en sympathiek lullige indruk, een indruk die werd versterkt door z'n wat bollige gezicht. Die jezuïet, die Ignatio, maakte heel wat meer indruk op Octavio, die ondanks zijn atheïstische overtuiging altijd geobsedeerd werd door occultisme en metafysica. De ascetische priester met zijn vreemde manieren intrigeerde hem en vooral zijn raadselachtige begroeting van zijn nichtje Maria had zijn nieuwsgierigheid in hoge mate gewekt.
Ignatio stelde zich eveneens voor en vertelde dat hij om gezondheidsredenen tijdelijk in het nabijgelegen dominicaner klooster verbleef, hoewel hij eigenlijk jezuïet was.
"En vinden ze dat erg?", vroeg Octavio een beetje spottend.
"We kunnen er wel mee leven", glimlachte Don Alfonso.
Octavio wenkte Claudia en vroeg haar de bestelling van de beide priesters op te nemen die eenstemmig voor de artisjokken met ham en knoflook kozen omdat ze volgens Don Alfonso in dat klooster, waar ze aan hun komende heiligheid smeedden, al vaker bloedworst aten dan hen lief was. Daarna stelde Octavio Maria en zichzelf voor en vertelde dat zij uit Zuid-Amerika kwamen en zich voor onbepaalde tijd in Spanje wilden vestigen.
"Zuid-Amerika, dat moet een prachtig land zijn", riep Don Alfonso enthousiast uit. "Daar zou ik graag ter missie naartoe gezonden worden."
"Missie?", vroeg Octavio verwonderd. "Wordt daar dan nog aan gedaan?"
"Vanzelfsprekend", antwoordde Ignatio hem, "het woord Gods wordt niet overal gesproken en me dunkt heeft de kerk in een groot deel van Zuid-Amerika de beschaving gebracht."

“De kerk of de conquistadores?”, wilde Maria weten.
“Samen”, antwoordde de monnik.
“U dient er zich dan natuurlijk wel rekenschap van te geven”, merkte Octavio op, “dat uw priesters en conquistadores in Amerika een reeds hoogstaande beschaving aantroffen.”
“Naar ik veronderstel hangt u de katholieke beginselen niet aan”, informeerde de jezuïet.
“Ik ben jood, onze passie voor analyse en ontkenning moet u toch genoegzaam bekend zijn.”
“Ik vergeef u”, mompelde de monnik.
“Dat klinkt als een absolutie.”
“Ook Jezus Christus was jood”, meende de priester, die de woorden van Octavio verkeerd interpreteerde, te moeten opmerken.
“Ach, u vergeeft ook hem, de beroemdste aller joden”, lachte Octavio.
Opgelucht haalde Maria adem toen Claudia de volle borden met artisjokken met ham aandroeg met de bonen met bloedworst voor Octavio.
Wat bezielde Octavio, vroeg ze zich af. Waarom viel hij de monnik zo aan, hij die altijd zo welgemanierd was en zo’n waarde hechtte aan goede omgangsvormen en zo beschaafd en ingetogen kon converseren. Wat had die jezuïet in hem wakker geroepen?
Zijzelf was in hoge mate geïntrigeerd door de jezuïet. Ondanks zijn vreemde begroeting en manier van optreden voelde ze een vreemd soort sympathie of verbondenheid met de raadselachtige monnik. Wie was hij en waarom kende hij haar?
Ignatio was ondertussen met smaak op z’n artisjokken aangevallen, zichzelf onderwijl vrijmoedig en onder instemmend en glimlachend geknik van Octavio bedienend van de nieuw aangerukte wijn. Ondanks hun dispuut had hij onmiddellijk sympathie voor de Jood opgevat en in feite moest hij bekennen dat deze punten naar voren bracht die hij eigenlijk niet kon weerleggen. Aandachtig keek hij naar Maria.
“Mag ik u vragen, hoewel ik mij rekenschap geef van de impertinentie dezer vraag, hoe oud u bent?”
Maria noemde hem glimlachend en zonder enige vorm van terughoudendheid haar leeftijd. Ze begon de monnik in weerwil van z’n

fanatieke uiterlijk eigenlijk best amusant te vinden.
“En onder welk sterrenbeeld bent u geboren?”, informeerde Don Alfonso.
“Maagd”, deelde Maria mede met een aplomb of ze de wereld van een belangrijk feit verslag deed. Toch bracht deze op zich eigenlijk vrij onbenullige mededeling bij Ignatio een schok te weeg.
Jodin, maagd en Maria hetend. Dat kon toch geen toeval zijn en het sterkte hem in zijn door fanatisme vertroebelde mening de reïncarnatie van de Heilige Maagd te mogen aanschouwen.
Maar wist zij zelf wie ze was? Ignatio vermoedde van niet. Had God hem dan uitgekozen om haar te vertellen wie ze was en haar verdere leven te begeleiden en bij te staan?
De Heilige Maagd intussen peuzelde van haar artisjokken, dronk haar wijn en liet haar onkuise gedachten de vrije loop. Eerst dacht ze nog even aan Stephano, maar al spoedig nam de geheimzinnige priester haar gedachten in beslag.
Die gedrevenheid, dat zelfbewuste fanatisme deden een ascetische man vermoeden, een man die zijn leven opdroeg aan een ideaal of een droom en deze droom of dat ideaal najoeg zonder zich af te laten leiden door een tijdelijk fysiek ongemakje als een geile bui of een hardnekkige erectie. Een man die de gelofte van deemoed en zuiverheid niet had afgelegd met de luchthartige schijnheiligheid van de gemiddelde novice van om het even welk seminarie die de fantasie van Don Bosco tot zo’n onvoorstelbare hoogte had weten op te stuwen. Wat bewoog een bepaald knappe, aantrekkelijke man, die ook nog eens een en al gezondheid uitstraalde ondanks zijn magerte en dat eigenaardige wondje bij zijn linkeroor, al die vrouwen die hij zo te zien zo makkelijk zou kunnen versieren te versmaden om het volgens haar nogal saaie leven van een kloosterling te gaan leiden? En dan nog wel hier in dit bijna fundamentalistische deel van Spanje, waar het gewone leven in de maatschappij al niet zinderde van erotische geladenheid, laat staan het leven in een dominicaner klooster, hoewel die Ignatio dus jezuïet was. Zouden de verhalen die zij vroeger gehoord had op school en die haar geile fantasie zo geprikkeld hadden over seksuele uitspattingen in sommige kloosters dan toch op waarheid berusten? Dan werd het tijd dat ze daar eens poolshoogte ging nemen, hoewel dat haar na een snelle blik op die broeder Alfonso toch

eigenlijk niet zo'n opwindend voornemen leek.
"Weet u iets van het katholieke geloof, Doña Maria", vroeg de priester haar met een gretigheid of hij bereid was haar even snel de gehele liturgie der roomse kerk uit te leggen.
"Ik ben katholiek, gedoopt, heb belijdenis gedaan, alles opgebiecht wat ik in mijn korte leventje maar aan zonden heb begaan en de daarbij behorende penintenties ondergaan en absoluties ontvangen. Ik ga regelmatig naar de mis en zeg trouw mijn gebeden op, soms zelfs twee keer omdat ik mij ervan bewust ben dat ik ook moet bidden voor mijn arme afvallige oom. Ik steek om diezelfde reden dan ook altijd een extra kaarsje aan ter ere van Onze Lieve Heer en de Heilige Moeder der smarten", glimlachte Maria zonder een zweem van spot in haar stem.
"Mag ik u vragen, Doña Maria, vanwaar u de titel Moeder der smarten heeft, dat hoor je eigenlijk nooit", vroeg Ignatio, zich nog steeds van de u vorm bedienend, in tegenstelling tot Padre Alfonso, die haar, in de vrijpostigheid en het paternalisme roomse priesters zo eigen, al rustig zat te tutoyeren.
"Ik weet het niet, het kwam zo maar bij me op; ik zeg wel eens meer dingen waarvan ik mij naderhand niet kan herinneren hoe ik er eigenlijk aan kom of van wie ik het gehoord heb", lachte Maria onbevangen, zich totaal niet bewust van het vermoeden of eigenlijk de zekerheid die bij de priester post had gevat omtrent haar ware identiteit. Ze vond de nieuwsgierigheid van die merkwaardige, maar toch zo interessante priester eigenlijk best wel spannend, hoewel ze die nieuwsgierigheid een beetje verkeerd interpreteerde. En terwijl Maria de belangstelling van de priester een beetje verkeerd zat te interpreteren, zat de priester zich af te vragen hoe Maria, die zich er volgens hem dus niet van bewust leek de Heilige Maagd te zijn, op de hoogte te brengen van dit waarschijnlijk bijzonder verrassende feit. Als ze het zelf niet wist, zou hij natuurlijk de aangewezen persoon zijn om haar dat even te vertellen. Maar daar kon je haar natuurlijk niet maar even onverhoeds mee overvallen, hoe hij ook brandde van verlangen het haar even mede te delen. Zou ze al bij een parochie zijn aangesloten? Als ze inderdaad praktiserend katholiek was, zoals ze zei, en vooralsnog had hij geen enkele reden aan haar woorden te twijfelen, zou dat toch een logische stap zijn geweest.

Ja, dat was ze intussen, beantwoorde zijn vraag in die richting. Aanvankelijk was ze hier in Santa Frivolia gewoon af en toe eens tijdens een mis naar binnen gelopen, maar sinds haar vriendschap met de jonge Stephano had ze besloten zich aan te sluiten bij de parochie van de familie van Stephano.
Ignatio twijfelde een beetje of het wel verstandig was Maria te vertellen dat hij de vader van Stephano, Don Alejandro, wel eens bezocht. Ze zou hem dan beslist vragen wat voor man die Don Alejandro was en hoewel hij persoonlijk redelijk met hem op kon schieten – ondanks dat zijn zelfbeklag hem wel eens in het verkeerde keelgat schoot – kon hij zich heel goed voorstellen dat anderen toch wel wat problemen hadden met deze wijnbouwer met zijn onverbiddelijke mening, daar zou hij niet over kunnen en willen liegen. Maar ze zou eerdaags toch wel met hem kennismaken en dan was een onbevooroordeelde indruk misschien wel het beste, dus zou een ietwat ongunstige informatie door hem vooraf een strijdlust of alertheid in haar doen wakker roepen die dan misschien achteraf bezien helemaal overbodig zou zijn geweest. Want de kans was natuurlijk aanwezig dat Don Alejandro, die bekendstond als liefhebber van feminale exquisiteit, ook niet ongevoelig zou blijken te zijn voor Maria's lieftallige presentie en haar met een omzichtige hoffelijkheid en charme zou bejegenen, ondanks de wetenschap dat al die lieftallige bevalligheid niet voor hem maar voor zijn zoon bestemd was.
Maar Maria was helemaal niet van plan zich aan iemand te binden, ze was dol op Stephano en vond het heerlijk hem 's nachts tegen zich aan te voelen. Maar het idee zich aan hem te binden verstikte haar en dus bleef Stephano in feite in zijn eigen studio wonen, hoewel iedereen in Santa Frivolia op de hoogte was van hun relatie en dacht dat ze samenwoonden.
Maria had een mooi oud, typisch Andalusisch huis met een prachtige, door mooie balkons omzoomde patio gekocht in het laantje der cipressen, een mooi laantje in een rustige buurt dicht bij het huis dat Octavio had gekocht en waar de werklui nog steeds bezig waren. Ze was op het eerste gezicht verliefd geworden op het huis en had op de vraag van Octavio en Stephano waarom ze met alle geweld in zo'n oud huis in zo'n lieflijk, maar toch wel een beetje saai straatje wilde gaan wonen bijna extatisch uitgeroepen dat ze hier wel oud zou willen worden, waarop Octavio, die

ze aanvankelijk had voorgesteld zijn huis te verkopen en bij haar in te trekken, een beetje sarcastisch had uitgeroepen dat je in zo'n stil straatje waarschijnlijk op jonge leeftijd al de kans liep om oud te worden omdat die angstwekkende stilte je constant zou herinneren aan de stilte die je na je dood zo gezellig bezig zou houden.
Maar het zou nog meer dan een jaar duren voor het huis van Octavio klaar was, niet dat het zo'n grote verbouwing was, maar gewoon omdat Octavio nergens achteraan zat en de meeste dingen op z'n beloop liet en de mensen die met de verbouwing waren belast niet echt tot spoed aanzette.
Na een jaar vond Maria, die toen allang in het laantje der cipressen woonde, dat Octavio maar eens lekker op zichzelf moest gaan wonen en nam de leiding van de verbouwing in handen. Ze richtte het huis in zonder zich al te veel te laten leiden door Octavio's bepaald eigenaardige smaak waar het meubels betrof en stelde ondanks Octavio's protesten een soort huishoudster aan die opviel door haar licht dominante karakter en haar aseksuele uitstraling, wat hem enigszins geruststelde en weer wat milder stemde, omdat hij door deze twee hoedanigheden niet de indruk kreeg dat zijn lieve nicht even op zoek was gegaan naar een nieuwe tante. Octavio moest toegeven dat Maria zijn huis had ingericht als een verblijfplaats waar je vrienden en bekenden niet uitnodigde met een licht gevoel van gêne om de armoedige inrichting. Soms verwonderde hij zich om haar fascinatie voor de typisch Andalusische stijl van inrichten; de antieke noten- en wortelnoten secretaires, de chaises longues en antieke kasten, maar ook met grote, enigszins getinte spiegels die op bedrieglijke wijze de indruk van inkijkjes en doorkijkjes wekten. Die gaven het huis die geheimzinnige duizend-en-een-nachtachtige sfeer die je in zo'n oud, misschien wel Arabisch huis eigenlijk zou verwachten met die kristallen, niet al te grote kroonluchters die door die spiegels door het hele huis gereflecteerd werden. Vanwaar had ze deze fascinatie? Ook haar eigen huis had ze ingericht in een bijna klassieke Andalusische stijl met hetzelfde soort meubelen en dezelfde, het huis zo ruim makende spiegels. Hij had, wanneer hij bij Maria langs ging of even aanwipte, af en toe het gevoel dat hij zijn eigen huis binnenwandelde. Alleen de patio was duidelijk anders ingericht. Je bereikte deze patio, of eigenlijk achtertuin, via een

soort poort of schuurdeur aan de achterkant van de binnenpatio. Je liep dan als het onder een soort poort door liep. Het was eigenlijk meer een bordes dan een tuin, met een afzetting van witgeschilderde betonnen pilaren van ongeveer zeventig centimeter hoog met daarop een eveneens witgeschilderde dikke rand waar je op kon zitten, tenminste als je geen hoogtevrees had, want vanaf het bordes liep het een paar honderd meter nogal steil naar beneden naar de rotsachtige kust.
Dit punt van Santa Frivolia werd Punto del Hidalgo (punt van de ridder) genoemd omdat het verhaal ging dat hier vroeger het huis had gestaan van een dolende ridder die zich, het dolen zat, hier had gevestigd vanwege het schitterende uitzicht en die van hieruit met een kleine groep moordlustige Tartaren in de wijde omgeving strooptochten ondernam, en langsvarende schepen overviel en plunderde. Tot ieders opluchting was de uitgedoolde ridder, die dus ook niet onsterfelijk bleek te zijn, in zijn slaap overleden, waarna de Tartaren maar weer huiswaarts keerden, niet wetende wat zij in dit steeds fundamentalistischer wordende katholieke gedeelte van Iberia nog langer te zoeken hadden. Maar soms doken er nog wel eens verhalen op dat de ridder bij volle maan met zijn Tartaren langs de kust en de verlaten dreven stoof en dat hij bij tijd en wijle de plek bezocht waar zijn huis had gestaan, precies aan de rand van de klif die nu Plaza Agustin Bethencourt heette.

Bronnen:

Edwin Black, *IBM en de Holocaust*
John Cornwell, *Hitlers Paus*
Rolf Hochhuth, *Der Stellvertreter*
Dirk Verhofstadt, *Pius XII en de vernietiging van de Joden*
Burton Mack, *Wie schreven het nieuwe Testament nu werkelijk?*
Vergilius, *Herders-eclogen*; ecloge 4
Paulus, brieven aan de Romeinen
Maria (Miriam) Alvarez Fuentes, dagboek
Desiderio Romero Cipriano, *Noticias sobre un diario*
Actes et Documents du Saint Siège, document 9 nr. 184, pagina 291; Mgr. Respighi au Cardinal Maglione
Lion Feuchtwanger, *Judin von Toledo en Judd Suss*
Helena Blavatsky, Krishnamurti en vele, vele anderen